

10.10.2022

Asia/10

§ 693

Valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponsi Ote-opetuksen hakijamäärien tilastoinnista ja jonotusjärjestelmän kehittämisestä

HEL 2021-011658 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Johanna Nuortevan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 13.10.2021 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnien ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään valtuutettu Johanna Nuortevan aloitetta kodin ulkopuolelle sijoitettujen nuorten mahdollisuudesta Ote-opetukseen kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.10.2021 valtuutettu Nuortevan ponnien: "Hyväksyessään esityksen kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän mahdollisuutta tilastoida ote-opetukseen ja pienryhmiin hakeneiden oppilaiden määrät ja tehdyt päätökset. Valtuusto edellyttää myös, että selvitetään tapoja rakentaa jonojärjestelmä sekä ote- että pienryhmäpaikoille hakeutumiseen, jotta järjestelmä on nykyistä läpinäkyvämpi, ennakoitavampi, ja toisaalta vahvan tuen tarpeen arviointia ja suunnittelua olisi helpompi toimialalla tehdä."

Ote-opetus ja -perhetyö

Oppilaalla on oikeus saada erityistä tukea, jos moniammatillisessa yhteistyössä todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Kun oppilaalle suunnitellaan erityistä tukea, tulee konsultoida suomenkielisessä perusopetuksessa erityissuunnittelijaa ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pedagogista asiantuntijaa, jotta yhteistyössä pedagogiikkaa toteuttavan koulun henkilökunnan kanssa voidaan pohtia oppilaalle parhaiten sopivia erityisen tuen toteuttamisen muotoja. Perusopetuslain 17 §:n mukaisesti erityisen tuen päätöksessä tulee määrätä oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä sekä tarvittaessa perusopetuslain 18 §:n mukaisesti erityiset opetusjärjestelyt.

Käytännössä erityinen tuki järjestetään omassa lähikoulussa muun opetuksen yhteydessä, erityisluokassa tai erityiskoulussa. Lisäksi erityinen tuki voidaan järjestää ote-opetuksena ja -perhetyönä, joka on yksi perusopetuslain 18 §:ssä mainituista erityisistä opetusjärjestelyistä. Ote-opetuksella ja -perhetyöllä tuetaan suomenkielisessä perusopetuksessa 7.–9.-luokkalaisia syrjäytymisriskissä olevia oppilaita, joiden koulunkäyntiä hankaloittavat runsaat poissaolot tai joiden koulunkäynti on kokonaan keskeytynyt. Ote-opetuksen tukena on aina perhetyön sosiaaliohjaaja, joka työskentelee koululla ja nuoren toimintaympäristössä tavaten sekä nuorta että hänen vanhempansa.

Ote-opetus on väliaikainen ratkaisu, jonka ensisijaisena tavoitteena on oppilaan opiskelun käynnistäminen ja opetukseen kiinnittyminen sekä oppilaan tukeminen oman koulun opetukseen palaamisessa. Ote-opetus ei ole erityisluokka eikä oppilas siirry opetukseen pysyvästi. Ote-opetus on yksi tapa tukea oppilaan koulunkäyntiä, mutta samoja tukitoimia voidaan toteuttaa oppilaalle koulun ja lastensuojelun yhteistyönä myös ilman varsinaista Ote-opetusta. Jo ennen Ote-opetukseen siirtymistä koulun tulee osoittaa, että oppilasta on tuettu erilaisilla joustavilla opetusjärjestelyillä. Erityissuunnittelijat toimivat aina koulun tukena ja kartoittavat yhdessä koulujen kanssa pedagogisia ratkaisuja opetuksen toteuttamiseksi oppilaalle, jolle ei ole voitu tarjota paikkaa Ote-opetuksessa ja -perhetyössä.

Ote-perhetyön edellytyksenä on, että oppilaalla on perhesosiaaliryöön mukainen tai lastensuojelun asiakkuus, mutta oppilasta ei ole sijoitettu pitkäaikaisesti lastensuojelulaitokseen. Oppilaan ja huoltajan tulee sitoutua Ote-perhetyöhön ja sosiaaliohjaajan antamaan tukeen. Edellytyksenä on myös, että Ote-opetuksen ja -perhetyön katsotaan hyödyttävän oppilasta. Toimintaan hakeutuu vuosittain 40-50 oppilasta ja perhettä, joista mukaan pääsevät yleensä kaikki kriteerit täyttävät oppilaat. Ote-opetusta ja -perhetyötä toteutetaan viidellä alueella.

Perusopetuslain 30 §:n 1 momentin mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta,

oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Perusopetuslain näkökulmasta oppilasta ei siis voida asettaa jonoon erityisen tuen järjestämiseksi. Tuki tulee antaa oppilaalle ensisijaisesti lähikoulussa ja omassa opetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan yksilöllisen tuen tarve edellytä tuen järjestämistä erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.

Nykymuotoinen erityisen tuen päätösten tilastointi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tilastoi vuosittain myönteisten ja kielteisten erityisen tuen päätösten määrät toimialan käyttöön. Lisäksi toimiala tilastoi erityisluokkien opetukseen osallistuvien oppilaiden määrät ja muun opetuksen yhteydessä järjestettävän tuen (integraatio) piiriin kuuluvien oppilaiden määrät.

Suomenkielisessä perusopetuksessa erityissuunnittelijat ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pedagoginen asiantuntija kokoavat omalta alueeltaan tietoa oppilaista, joiden opetus toteutetaan erityisluokalla. Tätä tietoa hyödynnetään seuraavan lukuvuoden erityisluokkaverkon suunnittelussa, jotta tukea pystytään kohdentamaan lähipalveluna ja oikea-aikaisesti. Helsingin erityisluokkaverkko on laaja ja erityisluokkia sijoitetaan niille alueille, joissa oppilaat asuvat. Erityisluokkaverkkoa suunnitellaan yhteistyössä alueen koulujen kanssa ja kokonaisuutta arvioidaan lukuvuosittain. Erityisluokkaverkon suunnittelulla pystytään turvaamaan alueelliset palvelutarpeet lähikouluperiaatteen mukaisesti.

Tietoa Ote-opetuksessa olevista ja siihen hakeneista tilastoidaan sekä kaupunkitasoisesti että alueittain. Tilastoihin kootaan tietoa muun muassa oppilaan saamasta tuesta ennen Ote-opetukseen hakeutumista, suunnittelusta Ote-opetukseen ja -perhetyöhön osallistumisajasta sekä mahdollisista kielteisistä päätöksistä perusteluineen. Tilastot toimivat hyvänä pohjana Ote-opetuksen ja -perhetyön kehittämistyölle. Tilastoja hyödynnetään myös suunniteltaessa ja arvioitaessa kunkin oppilaan kokonaistilannetta. Vuositason tietojen pohjalta käydään keskustelua alueiden erityissuunnittelijoiden sekä Ote-opettajien, -ohjaajien ja -koulujen rehtorien kesken.

Suomenkielisessä perusopetuksessa erityissuunnittelijan ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pedagogisen asiantuntijan tekemä säännöllinen yhteistyö koulujen kanssa mahdollistaa ajankohtaisen tiedon saamisen vahvaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien oppilaiden kokonaistilanteesta. Tämä tieto on riittävää alueen palveluiden kehittämistyöhön.

Erityisen tuen päätösten tilastoinnin kehittäminen

Asiasta on saatu kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto. Kasvatus- ja koulutuslautakunta korvasi asiaa käsitellessään edellä mainitun lausuntoehdotuksen kappaleen lauseilla "Jotta tuki saadaan toteutettua oppilaan tarvitsemalla tavalla ja erityisluokkapaikkojen määrä saadaan vastaamaan tarvetta, on tärkeää saada tilastoitua pienryhmäpaikkaa hakeneiden oppilaiden määrät sekä kielteisen päätöksen saaneet oppilaat. Lautakunta katsoo, että läpinäkyvyyden lisääminen on tarpeen."

Lisäksi lautakunta korvasi lausuntoehdotuksen kohdan "Lisäksi lautakunta toteaa, että Ote-opetukseen ja -perhetyöhön hakeneiden sekä erityistä tukea saavien oppilaiden tilastointi ja tietojen kerääminen ovat nykyisellään riittävät." (esittelijän perustelujen viimeinen kappale alla) lauseella "Lisäksi lautakunta toteaa, että Ote-opetukseen että erityisluokille hakeneiden ja ilman paikkaa jääneiden nuorten määriä on tarpeen tilastoida nykyistä tarkemmin."

Kaupunginhallitus kiinnittää huomiota siihen, että erityisen tuen päätökset sisältävät arkaluontoista tietoa alaikäisistä. Tieto erityisen tuen saamisesta on ehdottomasti salassa pidettävää julkisuuslain 24.1 §:n 25 kohdan nojalla, minkä vuoksi nämä päätöstiedot eivät ole julkista tietoa. Ote-opetukseen ja -perhetyöhön pääsemiseksi on edellytyksenä lastensuojelun asiakkuus. Ote-opetukseen osallistuvien oppilaiden määrät ovat vuosittain niin pieniä, että heidän tunnistettavuutensa tilastoitaessa kasvaisi ja tästä syystä yleensä julkisena tietona tehtävä tilastointi aiheuttaisi tietosuojariskin.

Luokkamuotoiseen erityisopetukseen hakeneiden osalta tehdään erityisen tuen päätös, jonka sisällä päätetään muun muassa oppilaan pääsääntöisestä opetusryhmästä ja mahdollisista tulkintamis- ja avustajapalveluista sekä mahdollisista yksilöllistettävistä oppiaineista. Näistä yksittäisistä erityisen tuen päätöksen sisältämisestä asioista ei ole mahdollista tuottaa tarkempaa tietoa kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla nykyisin käytössä olevilla järjestelmillä.

Edellä esitettyyn viitaten kaupunginhallitus toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tehdään jatkuvaa kehittämistyötä perusopetuksen tasa-arvon ja laadun vahvistamiseksi. Koulujen toimintakulttuuria ja toimintaa kehitetään vastaamaan alueen lasten ja perheiden tarpeita ja kehittämisen tavoitteena on lähipalveluiden vahvistaminen. Helsingissä kaikille sopivan koulun kehittämistoimintaan osallistuvat kaikki suomenkieliset ja ruotsinkieliset peruskoulut. Tämä tieto on riittävää alueen palveluiden kehittämistyöhön. Perusopetuslain mukaan erityisluokille ei voida luoda jonotusjärjestelmää vaan oppilaalle on tarjottava tukea heti tuen tarpeen ilmetessä ja erityisen tuen järjestämispaikka tulee ilmetä erityisen tuen päätöksessä. Ote-opetukseen ja -perhetyöhön hakenei-

den
sekä erityistä tukea saavien oppilaiden tilastointi ja tietojen kerääminen ovat nykyisellään riittävät.

Toimivalta

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuuteuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnien ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 08.03.2022 § 55

HEL 2021-011658 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle liitteenä olevasta valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponnosta, jossa kaupunginvaltuusto edellyttää selvitettävän mahdollisuutta tilastoida ote-opetukseen ja pienryhmiin hakeneiden oppilaiden määrät ja tehdyt päätökset. Valtuusto edellyttää myös, että selvitetään tapoja rakentaa jonojärjestelmä sekä Ote- että pienryhmäpaikoille hakeutumi-

seen, jotta järjestelmä on nykyistä läpinäkyvämpi, ennakoitavampi, ja toisaalta vahvan tuen tarpeen arviointia ja suunnittelua olisi helpompi toimialalla tehdä.

Oppijan pedagoginen tuki on jatkumo ja oppilaan tarvitsema tuki toteutetaan kasvatus- ja opetushenkilöstön yhteistyönä. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää oppilaan opetus tarvittavin yksilöllisin tukitoimin heti tuen tarpeen ilmetessä. Perusopetuslain näkökulmasta oppilasta ei siis voida asettaa jonoon erityisen tuen järjestämiseksi. Tuki tulee antaa oppilaalle ensisijaisesti lähikoulussa, omassa opetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan yksilöllinen tuen tarve edellytä tuen järjestämistä erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.

Oppilaalla on oikeus saada erityistä tukea, jos moniammatillisessa yhteistyössä todetaan, ettei oppilaan samaa tehostettu tuki ole riittänyt. Kun oppilaalle suunnitellaan erityistä tukea, tulee konsultoida suomenkielisessä perusopetuksen erityissuunnittelijaa ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pedagogista asiantuntijaa, jotta yhteistyössä pedagogiikkaa toteuttavan koulun henkilökunnan kanssa voidaan pohtia oppilaalle parhaiten sopivia erityisen tuen toteuttamisen muotoja. Perusopetuslain 17 §:n mukaisesti erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä sekä tarvittaessa perusopetuslain 18 §:n mukaisesti erityiset opetusjärjestelyt.

Erityistä tukea saavat oppilaat tilastoidaan kerran lukuvuoden aikana, tilastointipäivänä. Suomenkielisessä perusopetuksessa erityissuunnittelijat ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pedagoginen asiantuntija kokoavat omalta alueeltaan tietoa oppilaista, joiden opetus toteutetaan erityisluokalla. Tätä tietoa hyödynnetään seuraavan lukuvuoden erityisluokkaverkon suunnittelussa, jotta tukea pystytään kohdentamaan lähipalveluna ja oikea-aikaisesti. Erityisluokkaverkko muodostuu suurpiirialueen tarpeiden mukaisesti ja sitä suunnitellaan yhteistyössä alueen koulujen kanssa sekä kokonaisuutta arvioidaan lukuvuosittain. Helsingin erityisluokkaverkko on laaja ja erityisluokkia sijoitetaan niille alueille missä oppilaat asuvat. Erityisluokkaverkon suunnittelulla pystytään turvaamaan alueen palvelutarpeet lähikouluperiaatteen mukaisesti.

Ote-opetus ja -perhetyö on yksi perusopetuslain 18 §:ssa mainitusta erityistä opetusjärjestelyistä, jota järjestetään suomenkielisessä perusopetuksessa. Ote-opetuksella ja -perhetyöllä tuetaan 7.–9.-luokkalaisia oppilaita, joiden koulunkäyntiä hankaloittavat runsaat poissaolot tai koulunkäynti on kokonaan keskeytynyt, jolloin syrjäytymisen riski on suuri. Ote-opetuksen tukena on aina perhetyön sosiaaliohjaaja, joka työskentelee koululla sekä nuoren toimintaympäristössä tavaten sekä

nuorta että hänen vanhempaansa. Ote-perhetyön edellytyksenä on, että oppilaalla on perhesosiaalityön mukainen tai lastensuojelun asiakkuus, mutta oppilasta ei ole sijoitettu pitkäaikaisesti lastensuojelulaitokseen. Oppilaan ja huoltajan tulee sitoutua Ote-perhetyöhön ja sosiaaliohjaajan antamaan tukeen ja Ote-opetuksen ja -perhetyön katsotaan hyödyttävän oppilasta. Toimintaan mukaan hakeutuu vuosittain 40-50 oppilasta ja perhettä, joista mukaan pääsevät yleensä kaikki kriteerit täyttävät oppilaat.

Ote-opetus ei ole erityisluokka eikä oppilas siirry opetukseen pysyvästi vaan Ote-opetus on väliaikainen ratkaisu, jonka ensisijaisena tavoitteena on oppilaan opiskelun käynnistäminen ja opetukseen kiinnittyminen sekä tukea oppilasta palaamaan oman koulun opetukseen. Ote-opetus on yksi tapa tukea oppilaan koulunkäyntiä, mutta samoja tukitoimia voidaan toteuttaa koulun ja lastensuojelun yhteistyönä oppilaalle myös ilman varsinaista Ote-opetusta. Jo ennen Ote-opetukseen siirtymistä koulun tulee osoittaa, että oppilasta on tuettu erilaisilla joustavilla opetusjärjestelyillä. Erityissuunnittelijat toimivat aina koulun tukena ja miettivät yhdessä koulujen kanssa pedagogisia ratkaisuja, miten opetusta voidaan toteuttaa oppilaalle, jolle ei ole voitu tarjota paikkaa Ote-opetuksessa ja -perhetyössä.

Ote-opetusta ja -perhetyötä toteutetaan viidellä alueella. Tietoa Ote-opetuksessa olevista ja hakeneista tilastoidaan kaupunkitasoisesti sekä alueittain. Tilastoihin kootaan tietoa muun muassa oppilaan saamasta tuesta ennen Ote-opetukseen hakeutumista, suunniteltu Ote opetukseen ja-perhetyöhön osallistumisaika sekä mahdollisesti kielteinen päätös sekä sen perustelut. Vuositason tietojen pohjalta käydään keskustelua alueiden erityissuunnittelijoiden, Ote-opettajien, Ote-ohjaajien ja Ote-koulujen rehtorien kesken. Nämä tilastot ja tiedot toimivat hyvänä pohjana ote- opetuksen ja perhetyön kehittämistyölle. Tilastoja hyödynnetään myös suunniteltaessa ja arvioitaessa kunkin oppilaan kokonaistilannetta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala yhdessä koulujen kanssa tekee jatkuvaa kehittämistyötä perusopetuksen tasa-arvon ja laadun vahvistamiseksi. Koulujen toimintakulttuuria ja toimintaa kehitetään vastaamaan alueen lasten ja perheiden tarpeita ja kehittämisen tavoitteena on lähipalveluiden vahvistaminen. Helsingissä kaikille sopivan koulun kehittämistoimintaan osallistuvat kaikki suomenkieliset ja ruotsinkieliset peruskoulut. Jotta tuki saadaan toteutettua oppilaan tarvitsemalla tavalla ja erityisluokkapaikkojen määrä saadaan vastaamaan tarvetta, on tärkeää saada tilastoitua pienryhmäpaikkaa hakeneiden oppilaiden määrät sekä kielteisen päätöksen saaneet oppilaat. Lautakunta katsoo, että läpinäkyvyyden lisääminen on tarpeen. Perusopetuslain mukaan erityisluokille ei voida

luoda jonotusjärjestelmää vaan oppilaalle on tarjottava tukea heti tuen tarpeen ilmetessä ja erityisen tuen järjestämispaikka tulee ilmetä erityisen tuen päätöksessä. Lisäksi lautakunta toteaa, että Ote-opetukseen että erityisluokille hakeneiden ja ilman paikkaa jääneiden nuorten määriä on tarpeen tilastoida nykyistä tarkemmin.

Käsittely

08.03.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Ozan Yanar: Poistetaan kohta: "Lisäksi kasvatusta- ja koulutuslautakunta toteaa, että suomenkielisessä perusopetuksessa erityissuunnittelijan ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pedagogisen asiantuntijan tekemä säännöllinen yhteistyö koulujen kanssa mahdollistaa ajankohtaisen tiedon saamisen vahvaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien oppilaiden kokonaistilanteesta. Tämä tieto on riittävää alueen palveluiden kehittämistyöhön."

Lisätään tilalle: "Jotta tuki saadaan toteutettua oppilaan tarvitsemalla tavalla ja erityisluokkapaikkojen määrä saadaan vastaamaan tarvetta, on tärkeää saada tilastoitua pienryhmäpaikkaa hakeneiden oppilaiden määrät sekä kielteisen päätöksen saaneet oppilaat. Lautakunta katsoo, että läpinäkyvyyden lisääminen on tarpeen."

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatusta- ja koulutuslautakunta hyväksyi Ozan Yanarin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Ozan Yanar: Poistetaan kohta: "Lisäksi lautakunta toteaa, että Ote-opetukseen ja-perhetyöhön hakeneiden sekä erityistä tukea saavien oppilaiden tilastointi ja tietojen kerääminen ovat nykyisellään riittävät. "

Lisätään tilalle: "Lisäksi lautakunta toteaa, että Ote-opetukseen että erityisluokille hakeneiden ja ilman paikkaa jääneiden nuorten määriä on tarpeen tilastoida nykyistä tarkemmin."

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatusta- ja koulutuslautakunta hyväksyi Ozan Yanarin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

10.10.2022

Asia/10

Ansa Savolainen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 81035
anne.savolainen(a)hel.fi
Agneta Lundmark, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 84031
agneta.lundmark(a)hel.fi
Maria Tauriainen, Oppimisen tuen yksikön päällikkö, puhelin: 310 31855
maria.tauriainen(a)hel.fi